

Віктор Гоменюк

*Науковий керівник – д. іст. наук, проф. Кулаковський П. М.,
Національний університет “Острозька академія”*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ В РАМКАХ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ)

У XXI столітті туризм є надзвичайно важливою складовою в економічній структурі різних країн і вважається однією з найперспективніших галузей. Прикордонні регіони Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та України зацікавлені у розвитку туристичної сфери, використовуючи такий інструмент, як транскордонне співробітництво.

In the twenty first century, tourism is a very important part of economic structure of different countries and it is supposed to be one of the most perspective industries. Border regions of Poland, Rumania, Slovakia, Hungary and Ukraine are interested in developing of touristic sphere, using such an instrument as cross-border cooperation.

В XXI веке туризм является очень важной частью в экономической структуре разных стран и считается одной из самых перспективных отраслей. Приграничные регионы Польши, Румынии, Словакии, Венгрии и Украины заинтересованы в развитие туристической сферы, используя такой инструмент, как трансграничное сотрудничество.

Карпатський євро регіон – це інструмент співробітництва, який відіграє важливу роль посередника у процесі переговорів між різними сторонами, намагаючись віднайти оптимальний варіант здійснення кооперації. Такий плацдарм дає змогу не лише узгодити позиції, але й ефективно контролювати процес виконання взятих на себе зобов'язань в рамках багатосторонніх домовленостей.

Розвиток туризму в межах Карпатського євро регіону є надзвичайно перспективним, оскільки залучає в себе велику кількість

інших, суміжних галузей господарства. Регіон Карпатських гір характеризується різноманітною біологічною та ландшафтною структурою, а також чистотою навколишнього середовища, що є сприятливим для здійснення профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів.

Перспективним напрямком розвитку туризму Карпатських гір є створення єдиного туристичного простору прикордонних територій, що дозволить забезпечити максимально сприятливі умови для зростання рекреаційного попиту та популяризації Карпат, як туристичного центру.

Головний бар'єр для розвитку туризму в Карпатському євро-регіоні – недостатнє фінансування усіх програм і проектів, через що спостерігається явище занедбаності та недостатнього обслуговування історико-культурних та природних рекреаційних ресурсів регіону. В контексті розвитку туризму постає питання не створення цілком нової інфраструктурної мережі, а реорганізація та перебудова уже існуючої, що значно підвищує інвестиційну привабливість регіону серед представників малого та середнього бізнесу.

Карпатський євро-регіон як неприбуткова асоціація, що не має власних фінансових ресурсів, змушена реалізовувати свої проекти в рамках окремих Програм транскордонного співробітництва прикордонних регіонів різних держав. В період 2007-2013 рр. ЄС фінансує вісім різних програм транскордонного співробітництва, які своїми положеннями, цілями, завданнями та пріоритетами стосуються або впливають на розвиток туризму в Карпатському євро-регіоні.

Оцінювання впливу транскордонного співробітництва на розвиток туризму в межах Карпатського євро-регіону можливе лише за умов комплексного аналізу тих заходів, які планувалося здійснити в рамках Програм транскордонного співробітництва Європейського Союзу.

Відсутність на даний час єдиної Програми розвитку туризму в межах Міжрегіональної Асоціації “Карпатський євро регіон” є суттєвим недоліком для розвитку цієї галузі економіки, оскільки відсутнє комплексне, системне бачення усіх процесів, які відбуваються в туристичному просторі регіону Карпатських гір.

В межах функціонування євро-регіону “Карпати” повністю поширює свої територіальні рамки діяльності лише одна з восьми проаналізованих Програм (Програма транскордонного співробітництва “Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013”). В той же час – жодна з цих Програм не об'єднує в рамках своєї діяльності одночасно усю територію Карпатського євро-регіону.

Через зацікавлення членів Карпатського євро регіону у розвитку транскордонного співробітництва в рамках реалізації існуючих Програм: лише з окремими державами, а не з усім Карпатським регіоном – не варто розраховувати на значну консолідацію і узгодження позицій прикордонних територій різних держав.

Факт значної кількості коштів, виділених Програмами на реалізацію проектів транскордонного співробітництва не передбачає і не дає гарантій, що ці кошти будуть направлені на здійснення заходів в межах Карпатського євро регіону. Більших діючих в регіоні Програм транскордонного співробітництва розглядають питання розвитку туристичного господарства, здебільшого, у контексті інших цілей (розбудова інфраструктури, охорона навколишнього середовища тощо), а без централізованого залучення коштів в галузь, досягнути будь-яких вагомих результатів в цьому процесі буде надзвичайно складно.

Одне з нагальних завдань порядку денного Карпатської євро регіональної співпраці – це інституційне перетворення тристороннього Карпатського Консорціуму (Польща, Словаччина та Україна) у Європейське угруповання територіального співробітництва для Карпатського євро регіону, яке повинне бути оператором фінансування Європейським Союзом відповідних Програм транскордонного співробітництва в рамках Європейського Інструменту Сусідства й Партнерства (TACIS CBC, PHARE та INTERREG).

Проект “Карпатський горизонт 2013” можна вважати головною концепцією розвитку Карпатського євро регіону на наступні декілька років, яка також передбачає розвиток туризму, як одного з пріоритетних напрямків діяльності Асоціації. У випадку успіху ініціативи “Карпатський горизонт 2013” та затвердження відповідної програми транскордонного співробітництва в рамках Карпатського євро регіону (“Карпатський простір”), євро регіональна співпраця перейде на якісно новий рівень щодо масштабів реалізації проектів, фінансового здійснення передбачених заходів і сприйняття громадськістю міжрегіональної співпраці, як ефективного засобу розвитку прикордонних територій.

Список використаних джерел та літератури:

1. Аналітичний документ “Карпатський горизонт 2013” – обґрунтування доцільності розробки та реалізації окремої операційної програми ЄС для регіону Карпат у наступній фінансовій перспективі [Електронний ресурс]: Проект “Карпатський горизонт 2013 – обговорення перспектив програми ЄС для регіону Карпат”. – Л., 2010. – Режим доступу:

<http://www.euroregionkarpaty.com.ua/publications/analitichoryzont.pdf>. – Назва з екрана.

2. Литвин, Г. Звіт про діяльність Асоціації органів місцевого самоврядування “Свореґіон Карпати – Україна” за 2008 – 2010 роки [Електронний ресурс]. – Л., 2011. – Режим доступу: www.euroregionkarpaty.com.ua/publications/Zvit.doc. – Назва з екрана.

3. Приходько, В. Українсько-словацьке прикордоння: пошук нових пріоритетів транскордонного співробітництва – імператив часу [Текст] / В. Приходько // Ефективність транскордонного співробітництва через міжнародний моніторинг та координацію діяльності національних суб’єктів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 8-9 квітня 2011 року). – Ужгород, 2011. – С. 224-233.

4. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pl-by-ua.eu/upload/ua/PL-BY-UA_ukr.pdf. – Назва з екрана.

5. Спеціальна операційна програма “Румунія-Україна-Республіка Молдова. 2007-2013” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ved.odessa.gov.ua/files/ved/documents/rom1.pdf>. – Назва з екрана.

6. Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC) [Electronic Resource]. – Access mode: URL: http://www.interact-eu.net/downloads/28/Regulation_EC_No_1082_2006.pdf. – Title from the screen.